

Posudok k diplomovej práci Bc. Moniky Pešavovej
Fotografické album a jeho proměna v kyberprostoru

Zámerom predkladanej diplomovej práce je prispieť k riešeniu problému rozdielnosti funkcií fotografických albumov v digitálnej a analogovej ére, chápanému ako "proměnu sbírky fotografií, jakožto intimního informačního sdělení, ve veřejně přístupnou online sebe prezentaci." (s. 4) Podľa autorky je to dané zmenou sociálnej funkcie fotografického média majúcou ambíciu predtým konzervovať realitu a dnes ju vytvárať. Autorka nachádza paralelu kontrastu medzi analogovou a digitálnou érou v kontraste medzi modernou a postmodernou sociálnou funkciou fotografie. Kladie analýzu moderného sociológa Pierra Bourdieu do kontrastu k analýze postmoderného sociológa Michela Maffesoliho, aby podporila svoj predpoklad, podľa ktorého platí, že "přemíra modifikace současných fotografií paradoxně vede k postupnému návratu do minulosti, tedy zpět od digitální fotografie k analogové." (s. 4)

Z hľadiska miery celkovej úspešnosti projektu diplomovej práce kladne hodnotím fakt, že si autorka zvolila celkom aktuálnu problematiku, ktorá dosiaľ nebola dostatočne odborne preskúmaná. Oceňujem i vhodne zvolené teoretické východiská pre porovnanie dvoch fotografických technológií a ich spoločenských funkcií.

Bohužiaľ, autorka sa však nie vždy darí integrovať prečítanú teóriu do svojho teoretického myslenia. Hlavným problémom predkladanej práce je práve slabá prepojenosť referenčnej teoretickej literatúry s popísanými príkladmi s oblasti sociálneho používania fotografií, predovšetkým v časti, kde autorka popisuje obrazové funkcie sociálnych sietí. Táto podstatná oddelenosť teórie a príkladov, ktoré by ju mali ilustrovať, sa ešte zreteľnejšie ukazuje v závere, kde by malo dôjsť k finálnej syntéze teoretickej a praktickej zložky práce. Autorka tu opäť zostáva v rovine konštatovania toho, čo už predtým popísala na príkladoch. Teoretická - pojmová a metodologická - rovina sa celkom stráca zo zreteľa i v závere práce.

V predkladanej diplomovej práci sa vyskytuje i niekoľko ďalších problematických miest. Jedno z nich vidím na s. 87, kde autorka uvádza, že "Aura pravdivosti a důvěryhodnosti, kterou fotografie má od svých počátků ve své moci, zůstala nedotčena i přes velké množství fotografických podvodů." Nie je zrejmé, ako vlastne autorka chápe pojem "aura", pretože toto použitie je presným opakom Benjaminovej známej definície "aury" v jeho texte o umeleckom diele vo veku technickej reprodukovateľnosti. Benjamin tam uvádza pojem "aura" ako autentickosť, ktorú malo umelecké dielo pred vznikom fotografie. Podľa jeho názoru práve fotografia spôsobila miznutie "aury" autentickosti - a nie jej nástup. V tejto súvislosti autorku žiadam o vysvetlenie.

Ďalším problematickým bodom je tzv. "lživost" fotografie, ktorú autorka nijak spoľahlivo nedefinuje. Táto okolnosť spôsobuje, že v práci lavíruje od kritiky lživej manipulácie k chvále tvorivých zásahov, a týmto spôsobom si často protirečí. Ani v závere nie je jasné, čo vlastne autorka chápe v prípade fotografie ako "lož" a čo ako "pravdu", a na základe čoho dospieva k tomuto rozlíšeniu. Konkrétne v závere autorka píše nasledovnú nezrozumiteľnú pasáž: "Považovat fotografie za reprezentaci skutečnosti bylo vždy zavádějící a dnes to platí dvojnásob. I proto v poslední době dochází možná k paradoxnímu obratu, kterým je návrat analogové fotografie. Klíčovým faktorem v tomto procesu je odpor autorů k počítačovým programům, které umožňují radikální změny vyfotografované skutečnosti. Ačkoliv jsme potvrdili, že i analogové fotografie mohou lhát, přece jen mění realitu v přiměřené míře." (s. 95) Čo je na fotografiách zavádzajúce - to, že od nich očakávame reprezentáciu skutočnosti, ktorej nie sú schopné? Alebo to, že s nimi ďalej pracujeme a tvoríme ich prostredníctvom taký obraz, aký chceme? Je každá fotografická tvorba lož - len preto, že je tvorbou? Môžu niektoré (analogové) fotografie klamať menej ako iné (digitálne)? Môže byť vôbec lož takto stupňovaná? Tento problém je nie je v práci uspokojivo vyriešený, preto chcem autorku požiadať o vysvetlenie.

Z formálneho hľadiska pozitívne hodnotím to, že autorka uvádza svoje zdroje, cituje v súlade s normou.

Diplomovú prácu Bc. Pešavovej doporučujem prijať k obhajobe. Navrhujem predbežné hodnotenie v rozmedzí známok „2“ a „3“.

Mgr. Michaela Fišerová, Ph.D.
EKS, FHS UK, Praha

V Prahe, dňa 24. 5. 2016